

Podpora exportu – priorita hospodářské a zahraniční politiky ČR

Hospodářská politika každého státu je především limitována objektivními zdrojovými možnostmi a vnitrostátní i zahraniční hospodářskou situací.

K určité opatrnosti při očekávaném ekonomickém vývoji musí varovat takový fenomén, jako je globální propojení celosvětové ekonomiky. Jakýkoli výkyv v podstatě kdekoliv na světě (dokonce i „neekonomický“ – viz např. nedávné „sopeční“ dopravní potíže v Evropě), může negativně ovlivnit některá optimistická očekávání.

Aktuální ekonomická situace v Evropě je ovlivněna potížemi s jednotnou měnou, které vyplývají především z ekonomických problémů některých států. Tento problém souvisí však především se situací, do které se postupně dostávají další a další národní ekonomiky a jejichž citlivost odkryla do značné míry ekonomická a finanční krize. Jde o předlužení, které souvisí s dlouhodobým žitím na dluh v podstatě nad možnosti dané ekonomiky. Nutno zdůraznit, že prohlubování státního dluhu je stále zřetelnějším problémem i v České republice. To ovšem pochopitelně znamená nutnou a značnou rozpočtovou zdrženlivost a jedním z důsledků bude bezpochyby i zúžení především finančně zdrojových možností pro případnou podporu podnikatelské sféry.

Snížení rozsahu finanční podpory pro podnikatelskou sféru v současném období však nutně nemusí znamenat snížení její efektivity.

Přesto, že budou vnitřní rozpočtové zdroje skutečně omezeny, situace pro podnikatelskou podporu není beznadějná, protože je zde poměrně značná možnost využití finančních prostředků strukturálních evropských fondů. Alespoň prozatím, určitě však do roku 2013. České operační programy musí být schopny tuto finanční podporu využít i pro podnikatelskou sféru. Přerozdělení priorit SF a jejich dohodnutí s EU je jedním z nejdůležitějších úkolů současné vlády a zodpovědných rezortů,

pokud se nemáme smířit s konstatováním, že ČR tyto neopakovatelné zdroje nevyčerpá.

Vztah státu a podnikatelské sféry, resp. „pozitivní“ zasahování státní exekutivy a jeho „ještě přípustná míra“ je a asi i vždy bude, tématem sporů ekonomické veřejnosti všude na světě. Platí: „Stát musí láskyplně objímat podnikatelskou sféru, ale ne tak usilovně, aby ji udusil“.

Jak by tedy ten vztah měl vypadat? Především by nemělo být ze strany státu podnikání nikterak byrokraticky bráněno. Tento stav (nebránit podnikání) se dá označit jako minimalistický. Často přemíra „organizovanosti“ a snaha po tom, aby vše mělo svá pravidla (třeba nepřehledná legislativa), často vede k tomu, že byrokracie podnikatelské aktivity tlumí.

Snad nejdůležitější zásadou případných státních zásahů by měla být skutečnost, že tyto zásahy nebudou diskriminační. Nebo přesněji, že budou co nejméně diskriminační (některé programové podpory mohou být využitelné pouze pro určitý typ subjektů). A také by měly státní podpory či zásahy podněcovat růstové tendence. Shrnutí – zásahy do tržního (podnikatelského) prostředí jsou odůvodnitelné tehdy, pokud vedou k podpoře ekonomického růstu a zároveň deformují co nejméně tržní ekonomické prostředí.

Podpora podnikání tedy musí, má-li být účinná a racionální, jít cestou obecného zlepšení podmínek podnikání, odstraňovat bariéry bránící podnikání na jedné straně a pak, pokud jsou ve společnosti prostředky, může exekutiva podpořit podnikatele různými formami programové podpory v co nejméně diskriminující podobě.

To vše ovšem vyžaduje efektivní a moderně fungující státní správu. Takovou státní správu, která bude umět reagovat flexibilně na měnící se a vyvíjející se podmínky. Jde a půjde stále více o činnosti, které mají blízko k poptávkovému způsobu myšlení – tudíž k službě státu ve prospěch aktuálních potřeb společnosti,

v daném případě ve prospěch podnikatelů. Tento přístup by se dal pojmenovat jako klientský, kdy klientem je podnikatelská veřejnost.

Podnikatelské veřejnosti musí státní správa vytvářet co nejlepší podmínky pro její fungování. Asi právě současné Ministerstvo průmyslu a obchodu – MPO (v případě budoucích možných organizačních změn na její bázi vzniklé hospodářské ministerstvo) by se mělo stát jakýmsi „vyslancem a obhájcem“ podnikatelské sféry ve vládě. MPO či hospodářské ministerstvo v širším pojetí by mělo umět formulovat a prosazovat takovou hospodářskou politiku, která by prospívala rozvoji podnikatelských aktivit a ve svém důsledku by tak výrazně přispěla k růstu konkurenceschopnosti ekonomiky. Přičemž onen pojem „konkurenceschopnost“ v celé své šíři je klíčovým předpokladem pro úspěch země v současném globalizovaném světovém společenství.

K základním prioritám, které by měla podpořit každá vláda a které vedou k posílení konkurenceschopnosti české ekonomiky nesporně patří:

- podpora exportu
- zkvalitňování podpory malého a středního podnikání
- efektivnější podpora investování
- podpora výzkumu a vývoje

Podpora exportu

Podpora exportu logicky představuje jednu z klíčových oblastí podpory podnikání v naší zemi vedoucí k posílení konkurenceschopnosti české ekonomiky. Aktuálnost a smysluplnost posílení a prohloubení podpory exportu se projevuje zejména v období ekonomické a finanční krize, protože česká ekonomika je otevřená a konečné užití domácí produkce je realizovatelné z velké míry především právě na zahraničních trzích. Z tohoto důvodu je více než potřebné, aby podpora exportu byla chápána a prosazována jako priorita hospodářské a zahraniční politiky jakékoli české

vlády. Právě v současném i nastávajícím období může významně napomoci oživení české ekonomiky a umožní posílit konkurenceschopnost českých firem na zahraničních trzích.

Nové trhy - diverzifikace exportu

Vzhledem k tomu, že ČR je nejvíce ze všech členských států EU závislá na obchodě se zeměmi EU, jejichž podíl na celkovém zahraničním obchodě činí 85 % (přičemž průměr v rámci zemí EU činí 68 %), bude třeba přistoupit k další diverzifikaci exportu konceptem tzv. „prioritních zemí“ (tzn. zemí mimo EU). Tento koncept se soustředí na země s vysokým potenciálem růstu pro český vývoz (půjde zcela pochopitelně o takové země jako je Čína, Indie, Rusko, Brazílie a další) a v jeho rámci se budou moci efektivně koncentrovat zdroje na podporu vývozu. Umožní rovněž lepší koordinaci aktivit státní správy a podnikatelské sféry.

Hledání (s podporou státu) nových trhů pro české zboží a služby neznamená opouštění vnitřního trhu EU. Naopak ČR musí upevnit své ekonomické postavení v EU a to i v situaci, kdy postupně ztrácíme konkurenceschopnost (dopravní infrastruktura, výsledky inovačních procesů, školství, korupce atd.)

Orientace na konkrétní potřeby exportérů

Exportní strategie by měla vytvořit předpoklady pro to, aby proexportní politika a činnost dotčených orgánů státní správy a jimi zřízených institucí byla více orientována na praktickou asistenci firmám v přístupu na zahraniční trhy a při rozvoji jejich vývozních kompetencí. Státem poskytované služby se rozdělí na standardní, které budou poskytovány v zahraničí či tuzemské centrále (v rámci ministerstev i agentur) bezplatně, a na individualizované, konkrétním subjektem vyžádané služby, přičemž budou rozvíjeny kapacity státu umožňující poskytovat tyto individualizované služby exportérům.

Podpora malých a středních podniků – kategorizace podpory

I proexportní podpora musí respektovat odlišné potřeby podpory u velkých podniků na straně jedné a skupiny malých a středních podniků (MSP) na straně druhé. Formy státní podpory exportu by se tak měly lišit podle připravenosti firem k exportu a podle jejich velikosti a objemů exportované produkce. Pomoc velkým firmám se pragmaticky zaměří na zvýšení jejich konkurenceschopnosti uspět v soutěžích o velké zakázky, u malých a středních podniků bude naopak jednou z priorit dosáhnout jejich většího zapojení do exportu a vyšší míry participace na investicích větších partnerů v zahraničí. K tomu lze uvést řadu opatření jako např.:

- nabídka specifických produktů určených MSP;
- zajištění dostatečné kapacity obchodně-ekonomické sítě v zemích, kam směřují největší vývozní objemy MSP a v nichž existuje poptávka po službách státu;
- program na podporu spolupráce mezi velkými podniky a jejich subdodavateli, včetně marketingu tuzemských subjektů a českého podnikatelského prostředí směrem do zahraničí;
- podpora vytváření aliancí, klastrů a ad hoc spojení za účelem zvýšení konkurenceschopnosti či získání konkrétní zakázky.

Strukturovaná nabídka nástrojů podpory exportu

Exportní strategie by měla vytvořit celý vějíř strukturovaných nabídek služeb všech státem zřízených institucí působících v oblasti podpory exportu a investic. Ve vztahu ke všem službám by mělo být - více než se doposud dařilo a podařilo - jasně stanoveno, jaký je jejich cíl, komu jsou primárně určeny, kdo je poskytuje a jakým způsobem bude vyhodnocováno dosažení cílů. Nabídka služeb by měla být orientována zejména na:

- **asistenci** firmám – „matchmaking“ (dalo by se chápat jako základní vymezení partnerů, možností a podmínek – pravidel), vstup na trh, vyhledání obchodního partnera, ověření zájmu o výrobek, mapa oborových příležitostí, zjednodušování exportních procedur a usnadňování obchodu;

- **prezentaci a propagaci** (oborové prezentace firem, budování značky České republiky, individualizované i katalogové prezentace, incomingové mise a podnikatelské inkubátory v tuzemsku – (tzn. mj. přilákání budoucích zahraničních partnerů na domácí půdu k prvotním kontaktům);
- **kultivaci trhů** – využívání nástrojů obchodní politiky, informačního servisu o podmínkách podnikání v konkrétní zemi, identifikace a odstraňování překážek obchodu, mezivládní jednání (organizace a fungování smíšených komisí), dojednávání a postupná realizace společných postupů v rámci EU, synergie mezi rozvojovou spoluprací a na to logicky navazujícím komerčním rozvojem, aktivní vyhledávání nových obchodních, popřípadě i investičních příležitostí;
- **rozvoj vývozních kompetencí firem** (semináře, kursy, vývozní aliance, tréninkové aktivity pro jednotlivé tuzemské firmy, či jejich skupiny);
- **podporu investic v České republice** (přímé zahraniční investice, následná péče o zahraniční investory („aftercare“), podpora rozvoje českých subdodavatelů pro tuzemské i zahraniční investory, společná platforma pro budování investičního a exportního networkingu – tzn. vzájemně propojené širší síť investorů a exportérů, resp. investora a exportéra v rámci jednoho subjektu).

Konkurenceschopné financování exportu

Možnost poskytnutí úvěru a dostupného pojištění je často rozhodujícím faktorem pro získání zakázky, resp. umístění investice do zahraničí.

Postupně již nyní a stále více v budoucnu se počítá s tím, že klíčovou roli ve financování exportu budou sehrávat „běžné“ komerční banky (umožňuje jim to mj. novela zákona č. 58/1995 Sb., o financování a pojišťování vývozu se státní podporou). Státem zřízené instituce (Exportní, garanční a pojišťovací společnost - EGAP, Česká exportní banka - ČEB) pak budou mít především komplementární roli. Vzájemné synergie mohou mít příznivý dopad na větší dostupnost exportního financování, více firem „dosáhne“ na konkrétní finanční produkty.

V tomto směru je žádoucí připravit v oblasti financování tyto formy státní účasti:

- Zajištění efektivnosti, optimalizace a provázanosti veřejných zdrojů (využití možností a zkušeností Českomoravské záruční a rozvojové banky - ČMRZB, ale i operačních programů – zejména Operačního programu podnikání a inovace - OPPI). Nabízející se racionální propojení státem podporovaného financování a pojišťování vývozu s aktivitami rozvoje konkurenceschopnosti. Posoudit užitečnost propojení (spojení) ČEB, a.s. a ČMRZB a.s.
- benchmarking (ve smyslu „poučení a přiblížení se“) podmínek systému státní podpory v jiných zemích s cílem přiblížit se úrovni státem podpořeného financování exportu největším exportním konkurentům;
- nastavení vyhledávání, identifikace a řízení rizik v ČEB a EGAP;
- stanovení principů větší klientské orientace obou těchto institucí; tzn. mj. aktivní nabídka produktů potenciálním klientům;
- diversifikace teritoriálního portfolia ČEB a EGAP (rozšíření jejich angažovanosti v dalších zemích – samozřejmě především v tzv. prioritních zemích s potenciálně nadějným trhem);
- podpora společného (tzv. „klubového“) financování mezi ČEB a komerčními bankami a větší zapojení komerčních bank do státem podporovaného financování vývozu;
- trvalé hodnocení pravidel WTO, DECD a EU a aktivnější účast českých zástupců.

Efektivní výkon státní správy

Novým, velmi důležitým, prvkem budoucí státní podpory by mělo být vymezení organizačních jednotek státu, které se zúčastní procesu podpory exportu, a to do dlouhodobého efektivního systému řízení proexportní politiky státu, který bude zahrnovat i otázky finančního krytí. K tomu bude potřeba identifikovat oblasti potřebných změn vedoucích ke zvýšení efektivnosti a kvality výkonu státní správy v oblasti podpory exportu. Mělo by jít zejména o upřesnění spolupráce jednotlivých resortů i příspěvkových organizací působících v oblasti podpory zahraničního obchodu, investování i rozvoje cestovního ruchu.

Explicitně by bylo užitečné stanovit tyto zásady:

- za proexportní politiku a obchodní politiku by mělo plně odpovídat (v dnešní organizační struktuře) MPO (v návaznosti na kompetenční zákon č. 2/1969 Sb., který stanoví působnost MPO jako ústředního orgánu státní správy pro zahraničně ekonomickou politiku a její koordinaci ve vztahu k jednotlivým státům);
- při výkonu svých kompetencí musí zcela samozřejmě a logicky MPO koordinovaně spolupracovat s Ministerstvem zahraničních věcí (MZV) a dalšími orgány státní správy. Důsledně musí být rozvíjen princip jednotné obchodně-ekonomické sítě doma i v zahraničí. Současný stav spolupráce (lépe řečeno nespolečné) mezi MPO a MZV je většinou zaměřen na řešení rezortních někdy osobních priorit v neprospěch podnikatelské sféry.
- podpora obecných hospodářských zájmů ČR, účinná asistence exportérům a vyhledávání vhodných zahraničních investic se musí stát klíčovou prioritou všech zastupitelských úřadů ČR v zahraničí;
- na obchodně ekonomických úsecích (OEÚ) zastupitelských úřadů by měly být jasně vyhrazeny personální a časové kapacity, které budou určeny ke spolupráci s exportéry. Tyto kapacity budou průběžně optimalizovány na základě potřeb českých vývozců, situace na tamějším či světovém trhu a v závislosti na finančních možnostech. Zvážena by mohla být i účelnost a možnost vysílání zástupců podnikatelských reprezentací na OEÚ zastupitelských úřadů v zahraničí;
- stanovení předpokladů nezbytných k realizaci strategických cílů v oblasti finančních a lidských zdrojů, včetně systému vzdělávání odborníků příslušných složek státní správy;
- hledání všech potenciálních možností lepšího propojení mezi zdroji na podporu exportu (vnitřních rozpočtových i z rámce evropských fondů) s dalšími prostředky vynakládanými na podporu průmyslového výzkumu a vývoje, rozvoje konkurenceschopnosti firem a zahraniční rozvojové spolupráce;
- společné a transparentní financování akcí na podporu exportu z veřejných i soukromých zdrojů;

- uplatnění projektového a manažerského principu a stanovení objektivních výkonnostních měřítek pro hodnocení efektivnosti vynaložených prostředků na podporu exportu;
- efektivní spolupráce s podnikatelským sektorem, který musí být zapojen do všech zásadních otázek týkajících se podpory exportu (mj. i formou zastoupení podnikatelských reprezentací v projektových týmech, komisích, výborech apod.);
- platformou pro diskuse a řešení vztahů mezi soukromou sférou a státem by měla být i nadále Česká rada pro obchod a investice, která má potenciál sehrávat klíčovou roli při realizaci a případných aktuálních korekcích exportní strategie.

Pokud by se (alespoň některé) výše naznačené principy měly stát kostrou uvažování o zaměření nové Exportní strategie, znamenalo by to intenzivnější vnímání celospolečenského významu aktivní politiky podpory exportu pro ekonomický růst a v konečném důsledku i např. pro zaměstnanost v ČR. Bylo by mimořádně pozitivní, aby proexportní politika byla zařazena mezi klíčové hospodářské priority vlády průřezového charakteru, a aby se na její realizaci ve vzájemné kooperaci podílely všechny zainteresované ústřední orgány státní správy a jimi řízené instituce v rámci svých zákonných kompetencí.

Financování a pojišťování obchodu

Reakcí na zhoršující se podmínky přístupu českých exportérů k financování svých obchodních aktivit ve vztahu k zahraničí byla navržena i realizována opatření vedoucí ke zvýšení kapitálové síly České exportní banky (ČEB) a pojistné angažovanosti Exportní pojišťovací a garanční společnosti (EGAP), jejichž realizací došlo k potřebnému posílení kapacit obou institucí. ČEB i EGAP nabízejí v současné době exportérům celou řadu nových produktů v oblasti úvěrování a pojišťování vývozu, přičemž zvýšenou pozornost věnují potřebám malých a středních podniků. To se projevilo zejména ve velkém nárůstu zájmu o exportní financování se státní podporou. Na druhé straně nutno uvést, že ČEB zaznamenala např. v roce 2009 nárůst

aktuálních pohledávek za dlužníky vyplývajících z uzavřených úvěrových smluv (o cca 50 % oproti roku 2008).

S obdobně velkým zájmem se setkal EGAP v oblasti pojišťování exportu. Pozitivně se projevila nově přijatá opatření EGAPu zaměřená na zvýšení pojistného krytí, přijímání nových rizik či administrativní zjednodušení již dříve nabízených druhů pojištění. Ale i u EGAPu složitá ekonomická situace v mezinárodním obchodě s sebou logicky přinesla i výrazný nárůst pojistných plnění.

Velký význam pro zkvalitnění servisu českým exportérům mělo schválení novely zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, jež vstoupila v platnost 4. září 2009. Důležité je především to, že novela umožňuje větší zapojení komerčních bank do státem podporovaného financování exportu prostřednictvím systému dorovnávání úrokových rozdílů, který významně eliminuje riziko komerčních bank při poskytování dlouhodobých úvěrů. Současně se vytváří prostor pro další rozšíření nabídky produktů a služeb ČEB a EGAP. Zdánlivě formální, ale velmi významná je zejména změna přístupu z podpory vývozu zboží „národního původu“ na podporu vývozu „v národním zájmu“. To rozšiřuje možnosti financování a pojištění exportních a investičních úvěrů zahraničním společností.

Novelou zákona č. 58/1995 Sb. se rovněž otevřel prostor pro financování praktických aplikací vědy, průmyslového výzkumu a vývoje a inovací do výroby určené pro vývoz.

Vytváření politických předpokladů pro rozvoj obchodu

V rámci procesu politického otevírání dveří pro české vývozce je nezbytné aktivizovat návštěvy vysokých ústavních činitelů a členů vlády doprovázených misemi podnikatelů, připravovanými podnikatelskými reprezentacemi, zejména Hospodářskou komorou ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR, Komorou pro styky se SNS a dalšími asociacemi či institucemi. Podnikatelské mise byly určitou dobu ze strany české exekutivy podceňovány. Ukazuje se však, že v mnohých např. arabských či asijských

zemích má tato forma velký význam. Podnikatel, který je členem mise, v jejímž čele stojí vládní či ústavní činitel, je v těchto zemích brán s podstatně větší vážností.

Česká republika má dnes funkční architekturu smluvních vztahů, která využívá členství ČR v Evropské unii, respektuje principy společné obchodní politiky a zároveň umožňuje přijímat konkrétní opatření ve prospěch rozvoje dvoustranných hospodářských vztahů s jednotlivými zeměmi. Příkladem toho jsou zasedání mezivládních či jiných smíšených komisí.

Zviditelnění České republiky ve světě, budování jejího pozitivního obrazu ve světě jako spolehlivého obchodního a investičního partnera a zároveň vlivného člena Evropské unie přispělo také Předsednictví České republiky v Evropské unii, a to i přes všechny známé projevy (nízká aktivita a nepřipravenost některých ministrů), které předsednictví provázely. Česko rovněž prosazuje ve vztahu k WTO snahu o to, aby byly vytvořeny předpoklady pro ukončení jednání o liberalizaci světového obchodu zbožím a službami, známé jako Rozvojový program z Doha v dohodnutém období roku 2010. Není to samoúčelné gesto. Jde zejména o to, abychom získali zlepšený přístup na zahraniční trhy pro české výrobky a služby, aby došlo k posílení mnohostranného obchodního systému a zároveň, aby byla naplněna rozvojová dimenze jednání spočívající v otevření trhů vyspělých zemí pro rozvojové země a zároveň mezi rozvojovými zeměmi navzájem.

Služby státu pro české exportéry (informační zdroje)

V podstatě všechny služby státu v oblasti podpory exportu a investic byly sjednoceny a uceleným způsobem prezentovány v publikaci **Export v kostce**. V ní vývozci přehlednou a strukturovanou formou dostávají informaci o službách, které stát poskytuje vývozcům a investorům do zahraničí, jaké jsou podmínky přístupu k těmto službám a které instituce doma a v zahraničí je poskytují.

Ke zvýšení přístupu k informacím v oblasti zahraničních vztahů jsou rozvíjeny internetové portály **Businessinfo.cz** a **Export.cz**, na nichž je možné získat aktualizované informace o dění na zahraničních trzích, nových obchodních a investičních příležitostech a také o podmínkách vstupu a rozvoji podnikání v jiných

zemích. O atraktivitě dostupných informací svědčí skutečnost, že portál Businessinfo.cz je jedním z nejnavštěvovanějších portálů státní správy (průměr téměř 250 tisíc návštěvníků měsíčně).

Zejména začínajícím vývozcům k zodpovězení jejich dotazů nebo vyřízení jejich podnětů a požadavků na informace slouží bezplatná **Zelená linka pro export**, která za tři roky své existence zodpověděla přes 7 tisíc dotazů. Zelená linka funguje zároveň jako nástroj zpětné vazby ve věci spokojenosti firem se státem poskytovanými službami.

Exportérům je určena i **nabídka individualizovaných služeb poskytovaných agenturou CzechTrade**, která je přizpůsobována potřebám zákaznických skupin a zaměřuje se na zakázky s vyšší přidanou hodnotou. Je samozřejmé, že uvedené informační zdroje jsou užitečné a bylo by nanejvýš žádoucí, aby se i v budoucnu prohlubovaly a zdokonalovaly.

Podpora účasti na veletrzích a výstavách

Stát vynakládá malé úsilí pro vstup na zahraniční trhy prostřednictvím **oficiálních účastí České republiky na mezinárodních výstavách a veletrzích**. Na podporu souvisejících výdajů s pořádáním těchto prezentačních akcí i na projekty na podporu ekonomické diplomacie, které slouží rovněž k prezentaci českých firem v zahraničí, jsou určeny rozpočtové prostředky v rámci kapitol MPO a MZV. Jejich rozsah je však nedostatečný.

Podpora tohoto typu se v poslední době nesoustřeďuje pouze na akce v zahraničí. Nově se týká i účasti na tuzemských výstavách a veletrzích s mezinárodním rozměrem **prostřednictvím podnikatelských inkubátorů** (účast v rámci společné expozice) **a inomingových misí** (účast potenciálních zahraničních partnerů na veletrzích doma). Tato podpora je a bude zcela záměrně cílena zejména na malé a střední podniky, pro něž je někdy účast na zahraničních akcích velmi nákladná a je pro ně dostupnější a efektivnější tato forma kontaktu se zahraničními partnery.

Podpora vývozu do prioritních zemí

Nově byl ve spolupráci s podnikatelskými reprezentacemi upraven koncept **podpory do prioritních zemí exportního zájmu České republiky**. Počet prioritních zemí byl snížen z původně deklarovaných 19 na 12 (Brazílie, Čína, Egypt, Indie, Kazachstán, Mexiko, Rusko, Srbsko, Turecko, Ukrajina, USA a Vietnam).

Již z tohoto výčtu je zřetelné, že jde o země, u nichž existuje značný potenciál pro růst českého vývozu (přičemž hlavní hledisko výběru je ekonomický potenciál, mnohdy však i využití historických souvislostí) a u nichž lze tento potenciál přeměnit do konkrétních příležitostí českých firem prostřednictvím efektivní koncentrace zdrojů státu a účinné spolupráce státu s podnikatelskou sférou.

Seznam uvedených prioritních zemí je však nutno operativně (nejlépe jednou ročně) vyhodnocovat z hlediska poptávky po českém zboží, službách a kapitálu.